

Nærvarme og nærvær

43 husstande i den fynske landsby Føns har investeret syv mio. kroner i et mini-fjernvarmeanlæg og stiftet Føns Nærvarme.

Bestyrelsen i Føns Nærværme er – fjernvarmeteknisk – novicer: Formand Erik Olsen (tv) er pensioneret ingeniør, næstformanden er farmaceut, og herudover tæller bestyrelsen en kommunal udviklingskonsulent, en sælger og en projektleder.

– Vi er principielt forudsætningsløse, siger næstformand Ole Back (th):
– Der er ingen af os, der ved noget om myndighedskontakt, låntagning, driftsbudget eller fremløbstemperaturer. Men det er ingen hindring, når blot man hyrer professionelle rådgivere.

TEKST: Journalist Sune Falther, fjernvarmen@danskfjernvarme.dk
FOTO: Nils Rosenvold

Det er de færreste fjernvarmeværker, man kan overse ved at køre forkert ind på gårdspladsen. Men Føns Nærværme er heller ikke, som fjernvarmeværker er flest.

Føns er en smukt beliggende landsby i Middelfart Kommune med 79 huse. Her, i en ombygget stald tilknyttet en landejendom på Ronæsbrovej, kunne energi-, forsynings- og klimaminister Lars Christian Lilleholt og Middelfart Kommunes borgmester Steen Dahlstrøm i fællesskab den 1. oktober indvie Føns Nærværme, et varmeværk med foreløbigt 43 brugere og et årligt forbrug af træflis for cirka 200.000 kroner.

Føns Nærværme er dermed både det nyeste og det mindste medlem af Dansk Fjernvarme. Bag værket står en bestyrelse på seks personer, et fint lokalt sammenhold og en fælles vilje til at gøre noget ved sagerne.

– Husene i Føns blev varmet op med pillefyr, oliefyr, varmepumper eller elvarme, siger bestyrelsesformand Erik Olsen og fortsætter:

– Selv om der nok var mange forskellige løsninger og holdninger i byen, så kunne mange af os mødes om en fælles udfordring: Vi havde enten et pillefyr, der trængte til at blive skiftet ud, eller et oliefyr, som både var for dyrt og miljømæssigt forkert. Det gav en god grobund for at søge et fælles alternativ.

Udvikle erhvervslivet

Landsbyen tog i lokaludvalgsregi initiativ til Føns-Bæredygtig-landsby og kaldte til borgermøder for at undersøge, om der kunne være interesse for en fælles løsning.

– Interessen var god, også fra dem, som fik varmen fra nyere pillefyr og måske ikke stod med et umiddelbart behov for at skifte, siger Ole Back, næstformand for varmeværket.

Han havde lige købt sig et hus i Føns med et oliefyr og vidste fra starten, at det skulle ud:

– Oliefyret harmonerede bare ikke med vores holdninger til miljø, så derfor var vi aktive med hensyn til at finde et alternativ. Sådan havde mange andre det også, siger han.

Møder blev til konkrete handlinger. Der blev taget kontakt til kommunen og specialister, og der blev regnet på, hvad den optimale løsning kunne »

» være, hvad den skulle koste, og hvor den kritiske masse i form af tilsluttede boliger kunne være.

– Cirka halvdelen af husstandene ville være med, og vi havde regnet os frem til, at en fjernvarmeløsning med halm som primær varmekilde var det optimale, siger Erik Olsen.

Men der kom indsigelser. Føns ligger naturskønt, og sådan skulle det gerne blive ved med – så det projekterede anlæg til halm ramte restriktioner i form af beskyttelseslinjer for søen, kirken og strandbeskyttelsen.

Løsningen blev at vælge to mindre træflis-kedler i stedet.

– Det havde så den sideeffekt, at vi kunne erhvervsudvikle i byen ved at genanvende en nedlagt landejendom til kedelhus, siger Erik Olsen.

Bidrag til sammenhold

De to træflis-kedler, ledningsnet og stik, units i de enkelte huse og renovering af bygningen til kedlerne står samlet set borgerne i Føns i 7 mio. kroner.

Med 43 husstande på nærvarmen er det en udgift på godt 160.000 kroner per husstand – før man har tændt for varmen.

– Det kan virke dyrt, men man skal lige regne det igennem, siger Ole Back:

– Nærvarmeanlægget holder i mange år, og ledningsnettet holder endnu længere. Et træpillefyr vil nok skulle skiftes ud et par gange over de næste 30 år, og det koster mange penge hver gang. Desuden slipper man for det bøvl, der er ved at have eget træpillefyr. Der er meget komfort i fjernvarmeløsningen, siger han.

Der er også lidt ekstra arbejde i løsningen. Føns Nærvarmes bestyrelse har besluttet, at det er frivilligt arbejde, der skal drive værket.

– Vi er fem lokale i bestyrelsen og to aktive suppleanter. De fire af os indgår i en vagtordning, hvor vi holder øje med kedlerne. Er der ikke noget i vejen, så tager det fem minutter hver dag. Er der brug for, at der skal skovles lidt

Føns Nærvarmes gode råd:

- Regn grundigt på det, og lever kun varme til de boliger, det kan betale sig at levere til.
- I skal have en interesse i at være bæredygtige eller mindske miljøbelastningen.
- Vær forberedt, når I informerer de andre i byen. Læg alle tal åbent frem.
- Brug resurser på professionel rådgivning.
- Benyt også den gratis ekspertise fra dem, der skal levere anlægget. De ved meget.
- Involver så mange som muligt i processen.

Føns er frontløber

Dansk Fjernvarme ser potentiale til en Føns-model i mange landsbyer.

Nærvarme i stil med den løsning, landsbyen Føns har etableret, kan meget vel vise sig at være vejen frem for mange danske landsbyer.

Det vurderer teknisk konsulent Rasmus Bundegaard Eriksen, Dansk Fjernvarme:

– Den kollektive løsning, som man har kunnet realisere i Føns, er meget interessant; også for andre landsbyer. Føns kan være frontløber på en udvikling, siger han.

– Vi har hørt fra ejendomsmæglerne, som stod bag de to seneste hushandler i Føns, at det havde stor betydning for køber, at der var fjernvarme, siger Erik Olsen (tv), bestyrelsesformand i Føns Nærvarme som sidder sammen med næstformand Ole Back.

ekstra flis, så må vi ringe til en, der kan det, siger Ole Back og understreger:

– Det er ganske uproblematisk. Vi bor jo i et landsbysamfund, hvor man er vant til at arbejde sammen om at lykkes. Ja, det er en forpligtelse, vi har fået nu, og man kan betragte det som arbejde – men det er også et bidrag til sammenholdet, nærværet og noget at mødes om. Det giver jo god mening for alle at deles om det arbejde, siger Ole Back. ■

” Når det kan lade sig gøre i Føns med en kritisk masse på 40 huse, så kan fjernvarme lade sig gøre mange steder.

Ole Back, næstformand i Føns Fjernvarme

To mindre træfliskedler leverer varmen til de foreløbigt 43 husstande, der er koblet på det nye fjernvarmenet i landsbyen Føns. En nedlagt landejendom har fået nyt liv som kedelhus.

Det kan minde om tankerne fra den klassiske danske andelsbevægelse?

– Ja, bestemt. Det er en kollektiv indsats til fælles bedste, hvor alle får gavn af stordriftsfordele ved et effektivt anlæg. Det er et bidrag til landsbyens fremtid, og det vil være et aktuelt forbillede for mange landsbyer, som har viljen til at løse udfordringen i fællesskab.

Kræver det særlige forudsætninger at etablere et nærvarmeverk i en landsby?

– Det kræver en kritisk masse, som er med til at gøre nærvarmeløsningen konkurrencedygtig. Der skal være brugere nok på til, at det fungerer, og beboerne skal ligge tæt. Samtidig skal man være så realistisk i projektfasen, at man eksempelvis kan vælge huse fra, som ligger for langt væk, fordi det er forbundet med store anlægsudgifter til lange stikledninger med deraf følgende varmetab. Det er også vigtigt, at der er ildsjæle, som brænder for det – og at de ildsjæle

møder tilsvarende ildsjæle hos kommunen! Det er også en forudsætning, at man er villig til at betale for ordentlig rådgivning, når tid er, for et realistisk og gennearbejdet projekt er afgørende for succes.

4.000 danske landsbyer

I Føns er driften af værket på frivillige hænder. Hvad tænker du om det?

– Frivillige kræfter er gode, men det er jo ikke sikkert, at alle bliver ved med at synes, at det er lige muntert efter fem år. Vi vil nok anbefale, at man lægger et budget efter, at der skal være til at kunne lønne nogen for at varetage driften. Det kan være en driftsmester på et større fjernvarmeanlæg i en nærliggende by, som man eventuelt kan hyre ind nogle timer.

Historien fra barmarksværker kan skræmme. Hvad er anderledes ved nærvarme?

– For det første er de ikke på samme måde bundet op på et dyrt brændsel som naturgas. For det andet har man

i Føns valgt en mere realistisk tilgang end de forudsætninger med en lav gaspris og en høj elpris, som mange barmarksværker blev etableret med.

Hvor mange landsbyer kunne nærvarmeverker være interessant for?

– Der er 4.000 landsbyer i Danmark, og hvis 43 huse er nok til at gøre projektet i Føns rentabelt, så vil andre også kunne komme med, siger Rasmus Bundegaard Eriksen.

Dansk Fjernvarme samler aktuelt erfaringer fra nærvarmeverker, så man kan rådgive andre med samme projekttanker. Ønsker man at etablere et nyt nærvarmeselskab, kan Dansk Fjernvarme yde rådgivning om bl.a. regler og lovgivning, og der er gratis medlemskab i opstartsperioden. ■

